خبر

«می خوانیم برای پیروزی»؛ شعار نمایشگاه کتاب الجزایر

بیست‌وهفتمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب الجزایر، با شعار «می‌خوانیم برای پیروزی» از ۶ تا ۲۶ نوامبر ۲۰۲۴ (۱۶ آبان تا ۶ آذر) درفضایی با مساحت ۲۳ هزار متر مربع و با شرکت ۴۰کشور از جمله هفت کشور آفریقایی، ۱۰۰۷ شرکت‌کننده و بیش از ۳۰۰ هزار عنوان کتاب درحال برگزاری است. ثریا مولودجی، وزیر فرهنگ‌وهنر الجزایر، در پیامی برای این نمایشگاه گفت: الجزایری‌ها و دوستداران فرهنگ و خلاقیت بار دیگر، برای بزرگترین جشن کتابخوانی در نمایشگاه بین‌المللی کتاب که امسال زیر چتر بزرگداشت باشکوه هفتادمین سالگرد وقوع انقلاب باشکوه اول نوامبر برگزار می‌شود، گرد هم می‌آیند. تاریخی که برای قلب الجزایری‌ها و همچنین کل ملت عرب و مردم آزادیخواه جهان بسیار عزیز است، زیرا نمادی از دیداری اساسی در خاطره زمان ما، با اراده مردم برای رهایی و زندگی در امنیت و صلح است. با این روحیه است که ما شعار خود را انتخاب کرده‌ایم: «می‌خوانیم برای پیروزی»؛ پیروزی‌ای که بسیاری از زمینه‌ها را در بر می‌گیرد اما در نهایت به پیروزی برای آینده و زندگی تبدیل می‌شود. کتاب همیشه سفیر خارق‌العاده‌ای بین مردم بوده و هست، در همه زمان‌ها، بدون تمایز رنگ، نژاد یا مذهب، دانش پیوند جهانی بشریت است. وی در بخشی از پیام خود بر همراهی با ملت فلسطین تاکید کرد.

غفلت از شخصیت‌های تاریخی

رهبر معظم انقلاب همواره درباره بهره‌برداری از ظرفیت تبیینی چهره‌های انقلابی و تاریخی و ضرورت معرفی آنها در تولیدات هنری تاکید دارند که تاکنون به آن عمل نشده است

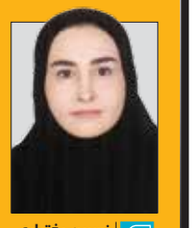

نسرین بختیاری
گروه فرهنگ و هنر

بر کسی پوشیده نیست که رهبر معظم انقلاب اسلامی در حوزه فرهنگ‌وهنر بر نکاتی تاکید می‌کند که منطبق با روح انقلاب و در جهت تعالی اسلام ناب محمدی و تمدن ایرانی است. ایشان هم پیش از انقلاب و در دوران مبارزه با طاغوت همواره از رسانه‌های فرهنگی و هنری درجهت روشنگری و تبیین استفاده می‌کردند و هم در بعد از پیروزی انقلاب به‌واسطه کتاب‌ها، نمایش‌ها و نمایشنامه‌ها و همین‌طور فیلم‌ها و سریال‌ها اشاره‌هایی درجهت تعالی روح فرهنگ در جامعه و همچنین درجهت شناسایی نفوذ فرهنگی اشارات قابل‌توجهی داشته‌اند. کافی است به سایت ایشان مراجعه کنیم تا نزدیک به چهارهزار فیش از بیانات ایشان در رابطه با موضوعات فرهنگی و هنری همچون، سینما، تئاتر، هنرهای تجسمی، کتاب و... را مشاهده کنید. تاکید ایشان همواره در راستای استفاده از هنر برای تفهیم و تبیین مفاهیم است، همان‌گونه که در ۱۵ آذرماه سال ۱۳۶۸ در دیدار اقشار مختلف مردم و جمعی از پرستاران و مددکاران به‌مناسبت میلاد حضرت زینب(سلام‌ا... علیه) فرمودند: «هنرمندان، نویسندگان، گویندگان، مجریان، کارگردانان، هنرپیشگان و همه‌وهمه، باید دست‌به‌دست هم بدهند تا مفاهیم اسلامی ارزشمند و درخشنده را در صورت برنامه‌های هنری بسازند تا مردم از آنها تعلیم بگیرند.» رهبری نگاه عمیقی به تاثیرگذاری فرهنگی دارند و همواره از تولید آثار بی‌محتوا و برگزاری رویدادهای بی‌اثر انتقاد می‌کنند. یکی از فصول بیانات ایشان از سال‌های دور تا امروز، پرهیز از این موضوع است. ایشان در دیداری که هفتم مرداد ۱۳۶۹ با مسئولان صداوسیما داشتند فرمودند: «فیلم خنثای بی‌اثرِ بی‌محتوای بدون پیام، مطلقاً پخش نکنید. برنامه بی‌فایده بی‌محتوایی که فقط یک وقت و یک فاصله‌ی زمانی را پُر می‌کند، مطلقاً پخش نکنید..... می‌گویم اگر شما این برنامه را برای این آورده‌اید که اینجا خالی است، از شنوندگان عذرخواهی کنید و بگویید: شنوندگان! متأسفانه به قدر این یک ساعت، برنامه‌ی مناسب شما پیدا نکرده‌ایم؛ این یک‌ساعت تعطیل. این، خیلی بهتر و پُرجاذبه‌تر و منصفانه‌تر است.» و هم‌چنان نیز در بیاناتشان بر این موضوع تاکید دارند. موضوع فرهنگ و تمدن ایرانی نیز یکی دیگر از سرفصل‌های جدی رهبر انقلاب است. ایشان که مطالعات عمیقی در شعر و زبان فارسی دارند همواره از تولیدکنندگان محتوای رسانه‌ای می‌خواهند که به منظومه تمدنی ایران و آثار گرانسنگ فرهنگی ایران توجه جدی شود. ایشان در دیدار جمعی از اعضای انجمن قلم در هشتم اسفند ۱۳۸۱ می‌فرمایند: «فردوسی تجلیل شود، شاهنامه تحلیل شود و حکمت فردوسی استخراج گردد..... فردوسی باید بزرگ شود. فردوسی در قله است. امیدواریم کم‌کاری گریبان ما را نگیرد تا حکمت فردوسی را بیان کنیم.» این سه مورد، یعنی تفهیم مفاهیم اسلامی، تاثیرگذاری فرهنگی و معرفی فرهنگ و تمدن ایرانی از موضوعات پرتکرار در بیانات ایشان است که به‌خودی خود نشان از آن دارد که رهبر انقلاب چقدر دقیق در حال رصد مسائل فرهنگی و تذکر در این رابطه به مسئولان فرهنگی است و همواره تاکید بر ساخت آثار سینمایی و تلویزیونی برای شخصیت‌های تاثیرگذار تاریخ ایران اسلامی و تاریخ معاصر کشور دارند.

سینما مسیر رسیدن به قله

با برشماری نقطه نظرات رهبری در حوزه فرهنگ و هنر می خواهیم در گزارش پیش رو نگاهی داشته باشیم به نکته‌هایی که ایشان در تولیدات سینمایی و تلویزیونی اشاره کردند. رهبر انقلاب به تازگی در دیدار با دست‌اندرکاران برگزاری همایش بین‌المللی «جعفر بن ابیطالب»، که ۲۹ مرداد ۱۴۰۳ برگزار شده بر توسعه و ترویج زندگی مفاخر تاریخی از سوی دستگاه‌های فرهنگی و هنری تاکید داشتند.

حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای در آن دیدار، ابعاد زندگانی آن شخصیت برجسته و کمتر شناخته‌شده را حاوی درس‌های تاریخی، تبلیغی، اجتماعی و معارفی دانستند و گفتند: «باید با تولید آثار ماندگار فرهنگی هم‌چون کتاب، این درس‌ها را به نسل‌های مختلف منتقل کرد.» در بخش دیگری از بیانات رهبری این چنین آمده: «درمورد ساخت فیلم هم، دوستان دفتر ما اینجا حضور دارند، بگویند به مسئولین صداوسیما؛ هم در مورد جناب حمزه، هم در مورد جناب جعفر، اینها دنبال موضوع می‌گردند؛ به‌قول خودشان دنبال سوژه می‌گردند، کدام موضوع بهتر از اینها؟ اینها مفاخر تاریخی‌اند، واقعیت هم دارند، وجود هم دارند، مثل جومونگ خیالی هم نیستند، اما مثل جومونگ جنگ کردند، مبارزه کردند. مبارزه سیاسی کردند، مبارزه نظامی کردند. حضور داشتند، بعد هم شهید شدند؛ در عالم هنر و تولید فیلم و سریال و مانند این چیزها، می‌شود کاملا اینها را واقعا پرداخت کرد و امیدواریم ان شاءا... این‌کار هم انجام بگیرد.» این تذکر تنها موردی نبوده که رهبر انقلاب درباره تولیدات سینمایی و مجموعه‌های تلویزیونی داشتند. اساسا در نگاه آیت‌ا... خامنه‌ای حقیقت هنر «عطیه‌ای الهی» بوده و از جایگاه رفیعی برخوردار است و این توجه به هنر در مقوله سینما و فیلم‌سازی نیز خود را نشان داده و موجب تأکید جدی رهبری بر جایگاه سینما و اثرگذاری آن می‌شود. ایشان در ۱۹ آذر سال ۱۳۹۲ می‌فرمایند: «سینما خیلی عنصر جذابی است، رسانه فوق‌العاده‌ای است، یعنی واقعا الان هیچ‌چیزی مثل سینما نیست از لحاظ اثرگذاری.»

حتی از جنبه فنی‌تر نیز حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای سینما را به‌عنوان «کارآمدترین روایتگر واقعیت و حقیقت» معرفی می‌کنند و در ۲۳ خرداد ۱۳۸۵ می‌فرمایند: «هنر سینما بلاشک یک هنر برتر است؛ یک روایتگر کاملا مسلط - که هیچ روایتگری تاکنون در بین این شیوه‌های هنریِ روایت یک واقعیت و یک حقیقت، تا امروز به این کارآمدی نیامده - و یک هنر پیچیده و پیشرفته و متعالی.» علاوه‌براین، نقش سینما در جامعه و کارکردهای آن در مناسبات امروزی هم به‌صورت جدی مدنظر رهبری بوده و به‌دور از برخوردهای کلیشه‌ای و حاشیه‌ای مورد توجه قرار می‌گیرد. ایشان از این زاویه سینما را به‌عنوان «کلید پیشرفت کشور» معرفی می‌کنند: «من می‌گویم الان کلید دست شما [سینماگران] ست. من شأن سینما را این می‌دانم. من می‌گویم امروز کلید پیشرفت این کشور، به‌میزان زیادی دست شماست.»

در این نگاه برآمده از مبانی دینی، حقیقت هنر و به‌تبع آن سینما، در عرصه جامعه‌سازی و پیشرفت و تعالی دارای نقش اساسی است؛ بنابراین از عنصری در «حاشیه» خارج شده و در «متن» قرار می‌گیرد. مقولاتی چون «هنر متعهد»، «هنر دینی» و «هنر انقلابی» از همین رهگذر و براساس چنین بینشی به ماهیت سینما مطرح شده و مسئولیت هنرمند در برابر سایر انسان‌ها و ارزش‌های متعالی انسانی و الهی مورد توجه قرار می‌گیرد.

مبتنی بر همین شأنیت، سینما دارای اثرگذاری در روند جامعه‌سازی معرفی شده و ضرورت پرداختن به مضامین والا همزمان با برخورداری از فرم و قالب زیبا به‌عنوان تعهد سینماگر مطرح می‌شود. با این توضیحات و شناخت نگرش رهبری به عرصه هنر و مشخصا مقوله سینما و تلویزیون با توجه به بیانات رهبر انقلاب، دیدگاه‌های ایشان را در چند سر فصل مرور می‌کنیم.

تاریخ و تمدن ایرانی

رهبری همواره تاریخ و مرور آن را برای هویت‌سازی در میان جوانان مؤثر می‌دانند، به‌ویژه تاریخ بلند و سرافراز ایران و همواره بر معرفی چنین تاریخی با آثار سینمایی و تلویزیونی تاکید دارند. ایشان برخلاف جنگ شناختی که عوامل معاند برای نسل جوان این‌گونه القا می‌کنند که رهبر انقلاب به تمدن ایران پس از اسلام توجه دارند؛ اتفاقا ایشان در بیانات‌شان به معرفی تمدن ایرانی اشارات دقیقی دارند. به‌طور مثال در دیدار رهبری به تاریخ ۱۸ اردیبهشت سال ۱۳۸۷ با مسئولان اجرایی استان فارس، مفاخر تاریخی را مایه اعتماد به نفس ملت ایران دانستند و فرمودند: «در دنیا از چیزهایی که جنبه افتخارآمیز هم خیلی ندارد، گاهی اوقات به‌عنوان مفاخر تاریخی استفاده می‌کنند. آن کسانی که مفاخر تاریخی را ندارند، برای خودشان خلق می‌کنند! ما این همه مفاخر تاریخی داریم، این همه چیزهایی که مایه تفاخر تاریخی ملت ایران است، اعتماد به نفس ملت ایران است؛ چرا اینها را نشان ندهیم؟ یک نفری برای من نقل می‌کرد، می‌گفت رفته بودیم یونان؛ ما را به مراکز گردشگری گوناگون می‌بردند و آنها را به ما نشان می‌دادند؛ از جمله به نقطه‌ای بردند، گفتند اینجا همان جایی است که سپاهیان ایرانی آمدند اینجا، از ما شکست خوردند. مردم را به یک بیابان خالی می‌برند و نشان می‌دهند که اینجا آنجایی است که ایرانی‌ها در آن دوره لشکرکشی کردند و در اینجا شکست خوردند. یک فضای خالی را نشان می‌دهند، یک مدعای تاریخی را با یک فضای خالی اثبات می‌کنند. خوب، اینجا نزدیکی کازرون ـ آن‌طوری که شنیدم ـ مجسمه والرین است، امپراتور روم، که زانو زده در مقابل پادشاه ایران. خیلی خوب، اینجا را بروید نشان بدهید؛ این به آن در! این همه نقاط مثبتی که می‌تواند گذشته ما را نشان بدهد.»

شخصیت‌های تاریخ اسلام

رهبر انقلاب با توجه به موضوع وحدت اسلامی که از تاکیدات همیشگی ایشان است، یکی از راه‌های رسیدن به گفتمان منطقه‌ای و همسایگی را معرفی شخصیت‌های تاریخ اسلام در قاب سینما و تلویزیون می‌دانند؛ مانند همین تاکید اخیر ایشان درباره ساخت فیلم درباره حمزه بن عبدالمطلب، جعفر بن ابیطالب و زید ابن حارثه از اولین صحابه و فرزندخوانده پیامبر که فرمانده جنگ موته بوده است. اما ایشان به شخصیت‌های تاریخی دیگری هم اشاره داشته‌اند که دربرگیرنده تاریخ ایران و اسلام است.

به‌طور مثال حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای در ۵ دی‌ماه ۱۳۷۰ در دیدار جمعی از مداحان؛ می‌خواهند که سلمان فارسی در جامعه معرفی شود و انس و مأنوس بودن ایرانیان با اهل‌بیت را به جوان ایرانی بشناساند. ایشان همین موضوع را در ۱۶ اردیبهشت سال ۱۳۸۷ در دیدار با مردم کازرون تکرار می‌کنند و می‌فرمایند: «مقام ایمان، مقام معرفت، مقام مجاهدت در راه خدا، پیگیری برای رسیدن به سرچشمه زلال حقیقت، آنچنان یک انسان را بالا می‌برد که پیغمبر بفرماید: «سلمانُ مِنّا أهلُ البَیت». او را جزو اهل‌بیت به‌حساب بیاورید و شخصیت‌هایی مثل جناب ابیذر و عمار و مقداد و دیگر صحابی‌ها در مقام تقویم و مقایسه در رتبه‌های بعد از سلمان قرار بگیرند؛ این برای ما درس است، این برای جوان ایرانی الگوست؛ یعنی حقیقت را جستن، جست‌وجو کردن، یافتن و بر آن پای فشردن.»

همین تذکرات رهبری نیز سبب می‌شود که سینماگری چون داوود میرباقری یک دهه از عمر خود را در جهت نگارش و ساخت سریال سلمان فارسی بگذارد و از سال ۱۳۹۸ مشغول تولید این مجموعه تلویزیونی شود که قرار است از سال ۱۴۰۵ روی آنتن رسانه ملی برود.

قاب

روایتی از شهادت یک پرستار دهه هفتادی

کتاب «بخش خاکستری» به قلم ساجده تقی‌زاده روایت‌هایی از شهید مدافع سلامت، مریم رحیمی است که در انتشارات سوره مهر به چاپ رسید.

این کتاب روایتگر زندگی بانوی شهید دهه هفتادی مریم رحیمی از پرستاران بیمارستان شهید رجایی شیراز است که همزمان با شیوع ویروس کرونا و همه‌گیری آن، در بخش ICU مشغول به خدمت بود تا این‌که به این ویروس دچار شد و در روز ۲۱ آبان ۱۳۹۹ در حالی که شش‌ماهه باردار بود، به شهادت رسید.

تقی‌زاده در این اثر روایت‌هایی از محمدولی رحیمی پدر، فرزانه رحیمی مادر، فاطمه رحیمی خواهر و ایمان جعفری همسر این شهیده را نقل کرده است.

رویداد

عرضه ۱۸۰ هزار عنوان کتاب در «بازار کتاب»

دبیر هفته کتاب گفت: به‌مناسبت هفته کتاب، طرح فروش حضوری در سامانه بازار کتاب را خواهیم داشت؛ بنابراین ۱۸۰ هزار عنوان کتاب توسط ۳۰۰ کتابفروشی عرضه می‌شود.

علی رمضانی، مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات با بیان این‌که شورای هفته کتاب شعار «خواندن برای همدلی» را به‌عنوان شعار امسال هفته کتاب و کتابخوانی قرار دادند، گفت: رونمایی از تقریظ مقام معظم رهبری بر سه کتاب به‌صورت همزمان در ۳۱ استان برگزار می‌شود.

رمضانی گفت: اعتبار یارانه خرید از بازار کتاب در هفته کتاب تمدید خواهد شد. این یارانه بعد از سی‌وپنجمین نمایشگاه کتاب افزایش پیدا کرد و برای هر کد ملی به‌ازای هر خرید یک میلیون تومانی، ۲۵۰ هزار تومان یارانه تخصیص داده می‌شود. تا کنون ۱۲۰ هزار نفر از مردم در سراسر کشور یک یا چند نوبت از بازار کتاب خرید کرده‌اند.

وی افزود: امکان خرید حضوری از کتابفروشی‌های عضو سامانه بازار کتاب نیز فراهم است. البته کتابی‌هایی که جایزه برده‌اند، کتاب‌های روایت پیشرفت و کتاب‌هایی که در طرح باران کتاب معرفی می‌شوند، از تحفیف ویژه و یارانه مضاعف‌تری برخوردار هستند.

کیوسک

چراغ «تنور» روشن شد

مراسم رونمایی از اولین شماره فصلنامه «تنور» در فرهنگسرای نیاوران برگزار شد.

علی دهباشی در ابتدای این مراسم، درباره اهمیت انتشار نشریات و سختی‌های کار آنها بیان کرد: در روزگاری که با روند کاهشی تیراژ نشریات روبه‌رو هستیم و در سرمقالات نشریات، سخن از تهدیدهایی که این نشریات را به خطر می‌اندازد می‌رود، شاهدیم که این نشریات کارشان را ادامه می‌دهند حتی با وجود قیمت‌هایی که روزبه‌روز افزایش پیدا می‌کند. دهباشی تصریح کرد: ما در حوزه ادبیات سیاسی رشد داشتیم و میزان ترجمه این آثار بسیار جالب توجه است، همچنین در حوزه ادبیات نقد، داستان و رمان و... پیشرفت داشته‌ایم؛ اما در حوزه ادبیات آشپزی چنین رویه‌ای وجود نداشته و تنها اثر قابل قبول را نجف دریابندری نوشته است که ما را صاحب ادبیات آشپزی کرد و یک کتاب از ایرج افشار درباره آشپزی دوره قاجاریه و ما فقدان این نوع ادبیات را شاهدیم. در ادامه، سپهر سرلک مدیر نشریه «تنور» درباره شکل‌گیری این نشریه گفت: کار مجله این است تا مکانی برای گفت‌وگو باشد. ما هم بیشتر از دستورهای آشپزی، روی مقوله فرهنگی و جامعه‌شناسی موضوع صحبت می‌کنیم.